

EL LLEGAT DE(L) DINER I DE PRODUCTES BANCARIS

Artur Calbetó Marzo
Universitat de Lleida

Resum

El text analitza l'article 427-27 del Codi civil de Catalunya, d'acord amb els seus precedents, i els tres llegats que s'hi regulen: el llegat dels diners del testador, el llegat del diner del testador en una determinada entitat i el llegat d'actius financers. No es regula, en canvi, i malgrat el títol de l'article, el llegat de diners. Es presta una atenció especial a la distinció entre actius immediatament liquidables i actius no liquidables, clau en l'aplicació de l'article. Finalment, s'estudien les regles interpretatives que estableix aquest precepte.

Paraules clau: llegat del diner, llegat d'actius financers, criptomonedes.

EL LEGADO DE(L) DINERO Y DE PRODUCTOS BANCARIOS

Resumen

El texto analiza el artículo 427-27 del Código civil de Cataluña, de acuerdo con sus precedentes, y los tres legados que en él se regulan: el legado del dinero del testador, el legado del dinero del testador en una determinada entidad y el legado de activos financieros. No se regula, en cambio, y pese al título del artículo, el legado de dinero. Se presta una atención especial a la distinción entre activos inmediatamente liquidables y activos no liquidables, clave en la aplicación del artículo. Por último, se estudian las reglas interpretativas que establece este precepto.

Palabras clave: legado del dinero, legado de activos financieros, criptomonedas.

THE BEQUEATH OF (THE) MONEY AND OF BANKING PRODUCTS

Abstract

This paper analyses article 427-27 of the Civil Code of Catalonia, in accordance with its precedents, and the three bequeaths regulated therein: the bequeath of the testator's money,

the bequeath of the testator's money in a certain financial entity and the bequeath of financial assets. On the other hand, despite the title of the article, the bequeath of money is not regulated. Special attention is paid to the distinction between immediately realizable and non-realizable assets, a key distinction in the application of the article. Finally, the interpretative rules established by this provision are studied.

Keywords: bequeath of money, bequeath of financial assets, cryptocurrencies.

1. ANTECEDENTS HISTÒRICS

La primera manifestació d'aquest tipus de llegat en l'ordenament jurídica català es troba en el Projecte de compilació de 1955.¹ El seu article 451² regulava dos tipus de llegats. En primer lloc, el llegat de diner, com un llegat de crèdit ordinari que el testador atorga a favor del legatari; aquest tipus de llegat es configurava com un llegat obligacional perquè s'entenia que el llegat atribuïa al legatari un dret de crèdit contra la persona gravada pel llegat, la qual estava obligada a complir el llegat encara que no existís diner en la massa hereditària. En canvi, en la segona part de l'article es regulava el llegat de tot el diner que deixés el causant en el moment de la seva mort o el diner que es trobés en un lloc concret designat pel testador en el seu instrument successori. A diferència del primer supòsit, l'eficàcia d'aquesta modalitat de llegat se circumscrivia a l'existència del diner o al fet que existís en un lloc concret en el moment d'obrir-se la successió. L'article 451 del Projecte de compilació no es va incorporar a la Llei 40/1960, del 21 de juliol, sobre la Compilació del dret civil especial de Catalunya (CDCC), després del seu pas per les Corts Espanyoles. Simplement, l'article 268.1 de la CDCC es limitava a indicar que l'acreixement entre legataris no s'aplicava en el cas que el llegat ordenat fos de diner, llevat que el testador ho hagués estipulat així de ma-

1. *Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya*, estudi introductori a cura d'Antoni Mirambell i Abancó i Pau Salvador Coderch, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia, 1995 (Textos Jurídics Catalans. Lleis i Costums; 10).

2. Article 461 del Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya:

En el llegat disposat a favor del creditor l'objecte del qual fos el crèdit que aquest tingués contra el testador mateix, la repudiació del llegat no implicarà per si sola, renúncia del crèdit. Si no hi ha existit mai, s'entendrà disposat un llegat ordinari de crèdit per igual import, llevat que el testador hagués erròniament cregut que era deutor per aquest crèdit o si va expressar que dubtava si ho devia, en els últims casos el llegat del qual serà ineficax. El llegat de diners atribueix al legatari un crèdit, pel seu import, contra la persona gravada, que queda obligat a fer-ho efectiu encara que no hi hagi diners a l'herència o al seu patrimoni. No obstant això, si es arriben tots els diners que deixés el testador en morir, o els que es trobin en lloc que aquest assenyalés, el llegat serà eficax quan hi hagi aquests diners en obrir-se la successió.

nera específica en el seu instrument successori. En aquest sentit, Albaladejo defensa que la raó d'excloure aquest acreixement és que si el causant ha decidit llegar aquest conjunt concret de diners a cada legatari, només els volia llegar aquesta quantitat, i encara que hi faltin col·legataris, no té sentit que l'acreixement actuï. Tot això, sempre que el causant no indiqui el contrari.³

No fou fins a l'article 302⁴ de la Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya, que es va incorporar la regulació positiva d'aquesta institució. La seva redacció era coincident amb la que es preveia en el Projecte de compilació de 1955 i que no es va incloure en la Compilació de 1960; de fet, el replicava de manera exacta en el seu article 451.

El següent pas en la regulació d'aquesta institució ja es troba en la Llei 10/2008, del 10 de juliol, del llibre IV del Codi civil de Catalunya (CCCat), relatiu a les successions. L'article 427-27 CCCat recull tres modalitats de llegats. En el seu apartat primer, regula el llegat de tot el diner que el causant deixi en morir, recollint la trajectòria legislativa de l'article 451 del Projecte de compilació de 1955 i l'article 302 del Codi de successions, però aporta certes regles interpretatives i novetats que seran estudiades al llarg del treball, i hi afegeix el llegat del diner dipositat en una determinada entitat de crèdit. En el seu apartat segon, l'article 427-27 CCCat introdueix una novetat legislativa que anteriorment no es trobava regulada ni en el Projecte de compilació ni en el Codi de successions. Es tracta del llegat d'actius financers, regulació en la qual també s'introdueix un conjunt de regles interpretatives. En el seu apartat tercer, l'article 427-27 CCCat disposa una clàusula favorable a la subrogació real, presumpció *iuris tantum* destructible mitjançant la voluntat contrària del causant o la deducció de la voluntat del causant en l'instrument successori. En conseqüència, la regulació actual del llibre IV del CCCat incorpora novetats rellevants en la institució, ja que preveu noves modalitats de llegat que anteriorment no estaven previstes específicament en la legislació positiva, i insereix diverses regles interpretatives. També resulta rellevant que el règim actual prescindeixi de manera específica del llegat de diner, que anteriorment sí que tenia regulació específica, tant en el Projecte de compilació com en

3. M. ALBALADEJO GARCÍA, «Art. 268 CDCC», a M. ALBALADEJO GARCÍA (dir.), *Comentarios al Código civil y compilaciones forales*, t. XXIX, vol. 3, Madrid, Editorial Revista de Derecho Privado, 1986, p. 443.

4. Article 302 de la Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de Successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya:

El llegat de diners atribuirà al legatari un crèdit, pel seu import, contra la persona gravada, que estarà obligada a fer-ho efectiu, encara que no hi hagi diners a l'herència o al seu patrimoni. Això no obstant, si l'objecte del llegat eren tots els diners que deixés el testador en morir, o els que es trobés en un lloc determinat, el llegat únicament serà eficaç respecte als diners que existís en el moment d'obrir-se la successió.

el Codi de successions. Aquesta supressió de la regulació autònoma del llegat de diner anterior es justifica perquè no es considera un tipus independent de llegat segons el seu objecte, sinó que es correspon amb un subtipus de llegat de cosa genèrica, encara que tingui especialitats.⁵

2. LA REGULACIÓ ACTUAL: L'ARTICLE 427-27 CCCAT

L'article 427-27.1 CCCat estableix que si el llegat té per objecte tot el diner que el causant deixi quan mori, s'entén que inclou tant l'efectiu com el diner dipositat a la vista o a termini en entitats financeres. Si el llegat se circumscriu al diner que el causant tingui en una determinada entitat, s'entén igualment que inclou ambdues modalitats de dipòsit.

L'article 427-27.2 CCCat estableix que si el llegat no es refereix específicament al diner, sinó als actius dipositats en una determinada entitat, s'entén que inclou, a més dels dipòsits de diner, tots els actius financers immediatament liquidables que pertanyin al causant en el moment d'obrir-se la successió, excepte les accions que cotitzin en mercats secundaris oficials de valors.

L'article 427-27.3 CCCat indica que si el causant disposa del diner o els actius inclosos en el llegat, després d'haver-lo ordenat, per a substituir-los per altres modalitats d'estalvi o d'inversió, ha d'entendre's que llega els actius adquirits en substitució o els subrogats ulteriorment, llevat que en ordenar el llegat hagi expressat la seva voluntat contrària o que aquesta pugui deduir-se del testament.

Aquest precepte recull principalment tres modalitats de llegat diferents entre si: en primer lloc, el llegat global de tot el diner que el causant deixi en morir, si n'hi ha; en segon lloc, el llegat en què, de manera concreta, es llega el diner que es troba dipositat en una determinada entitat financera; i, en tercer lloc, el llegat en què, de manera específica, es transmeten els actius financers que el causant té en una determinada entitat financera que siguin immediatament liquidables en el moment de l'obertura de la successió, amb exclusió legal expressa de les accions que cotitzin en mercats secundaris de valors.

La regulació introduïda per l'article 427-27 CCCat reuneix un tipus de llegat que anteriorment ja es trobava en l'article 302 del Codi de successions i un altre incorporat *ex novo*. L'objecte d'aquest treball és estudiar aquest precepte, desenvolupar els diferents conceptes que integren la regulació legal i diferenciar-la d'altres preceptes.

5. S. NASARRE AZNAR, «Art. 427-27 CCCat», a J. EGEA FERNÀNDEZ i J. FERRER RIBA (dir.), *Comentari al llibre IV del Codi civil català, relatiu a les successions*, Barcelona, Atelier, 2010, p. 1555.

3. LA DIFERENCIACIÓ ENTRE *LLEGAT DE DINER* I *LLEGAT DEL DINER*

La primera qüestió que s'ha de remarcar és que existeixen diferents formes d'ordenar llegats l'objecte dels quals és el diner. El llegat de diner, o també llegat genèric de diner, és el que es regulava en l'incís primer de l'article 451 del Projecte de compilació de 1955 i de l'article 302 del Codi de successions, però que va desaparèixer en quedar subsumit en el llegat de cosa genèrica (article 427-26 CCCat) en la regulació del llibre IV del CCCat.⁶ Aquest tipus de llegat presenta principalment dues modalitats.

En primer lloc, es pot ordenar com un llegat d'eficàcia obligacional mitjançant el qual el causant llega al legatari una determinada quantitat de diner: «Llego a la meva germana 7.000 euros». Aquest tipus de llegats els ha de complir la persona gravada, encara que no existeixi la quantitat llegada en efectiu, en dipòsits o en comptes bancaris en el moment de morir el testador,⁷ perquè, com que és un llegat de cosa genèrica (una quantitat de diner), el diner per al compliment del llegat per part de la persona gravada pot trobar-se o bé en la massa hereditària o bé fora d'ella.⁸ Actualment, en la regulació positiva vigent catalana no existeix cap precepte que reguli de manera expressa el llegat genèric de diner, de manera que s'entén subsumit dins del llegat de cosa genèrica de l'article 427-26 CCCat. De fet, García Vila assenyala que el llegat de diner és una forma especial del llegat de cosa genèrica i un llegat especial, perquè respecte d'ell no funciona el criteri de limitació que deriva de la consideració de gènere limitat que es predica d'altres llegats de cosa genèrica, atès que és possible que el testador llegui una quantitat de diner independentment de si aquest diner existeix o no en l'herència.⁹

En aquest mateix sentit, Grimalt Servera indica que aquest llegat de diner, que ell denomina *llegat de suma simple de diner*, és un llegat pel qual el testador deixa una suma de diner al legatari, i, per tant, participa de les característiques de tot deute dinerari: 1) l'ordenació del llegat es fa genèricament, d'una quantitat de diners, i és un tret fonamental perquè s'aplica la regla que les coses genèriques no es destrueixen (*genus non perit*), ja que de diner n'existirà sempre, encara que no es trobi en l'herència o no disposi d'ell un subjecte concret; 2) la fungibilitat del diner implica la irrellevància de les concretes monedes o bitllets que s'utilitzin, ja que només s'obliga a la restitució del mateix valor (sens perjudici dels interessos i les possibles penalitzacions); 3) implica un deute de naturalesa líquida, la qual cosa permet que operin la mora o la com-

6. S. NASARRE AZNAR, «Art. 427-27 CCCat», p. 1556.

7. P. del POZO CARRASCOSA, A. VAQUER ALOY i E. BOSCH CAPDEVILA, *Dret civil de Catalunya. Dret de successions*, Madrid, Barcelona, Buenos Aires i São Paulo, Marcial Pons, 2017, p. 215.

8. S. NASARRE AZNAR, «Art. 427-27 CCCat», p. 1555.

9. J. A. GARCÍA VILA, *Los legados en el Código civil de Cataluña*, València, Tirant lo Blanch, 2019, p. 390.

pensació; 4) la naturalesa dinerària determina l'aplicació del principi nominalista, llevat que el testador hagi establert unes clàusules d'estabilització, admeses avui en el nostre ordenament jurídic. En la mateixa direcció, Garrido Melero indica que aquest llegat atribueix al legatari el dret a un crèdit, però a través d'aquest llegat no s'adquireix la propietat de la cosa llegada a la mort del causant, en cas que existeixi diner en la successió.¹⁰

En segon lloc, el llegat es pot ordenar amb eficàcia real (per tant, ja no com a llegat genèric) si se circumscriu al diner existent o corresponent a coses pròpies del testador; per exemple, el llegat en què el causant «llega tot el diner existent en la caixa de seguretat que es troba en el seu domicili» o «llega la seva col·lecció de monedes d'or». Tampoc no existeix regulació específica per a aquest tipus de llegat, que s'ha d'emmarcar en la previsió general de l'article 427-10.2 CCCat. Segons Grimalt Servera, en aquesta modalitat el diner no es tracta com una cosa genèrica, sinó específica, ja que l'hereu no està obligat a entregar una quantitat de diner, sinó aquelles unitats que es troben en un lloc, objecte o col·lecció concreta, de manera que si en aquest lloc finalment no existeix el diner, l'hereu no tindrà l'obligació de lliurar res. D'aquest tipus de llegat es desprèn un conjunt de característiques: 1) atesa l'assimilació a un llegat de cosa específica, el legatari adquireix la propietat del diner en el moment de morir el causant; 2) a diferència del llegat simple de diner, estudiat anteriorment, aquí no regeix la regla *genus non perit*, i si no existeix el diner en el lloc circumscrit, per una causa no imputable a l'hereu, aquest no l'haurà de complir, puix el seu objecte s'haurà perdut.

Segons Vaquer Aloy,¹¹ ambdues modalitats han de contenir, per a complir amb l'exigència de l'article 427-9.2 CCCat,¹² la indicació suficientment determinada del seu objecte, i no és suficient l'existència d'expressions que no identifiquin una concreció o una quantificació del diner objecte del llegat o que no proporcionin algun mètode per a calcular-lo de manera efectiva.

L'article 427-27.1 CCCat¹³ recull el llegat de tot el diner que deixi el causant en el moment de la seva mort. El concepte de *diner* és molt ampli, per això el legislador

10. M. GARRIDO MELERO, *Un estudio de los problemas sucesorios a través del Código civil y del Código de sucesiones por causa de muerte en Cataluña*, tom II, *La planificación sucesoria*, Barcelona, Marcial Pons, 2000, p. 420.

11. A. VAQUER ALOY, *Comentario al Código civil de Cataluña: Libro 4: Derecho de sucesiones*, Barcelona, Atelier, 2024, p. 245.

12. Article 427-9.1 del CCCat: «L'objecte del llegat ha de ser determinat o, almenys, s'ha de poder determinar en el moment en què s'ha de complir el llegat mitjançant fets o circumstàncies que resultin de la pròpia disposició».

13. Article 427-27.1 del CCCat: «Si el llegat té per objecte tots els diners que el causant deixi en morir, s'entén que inclou tant l'efectiu com els diners dipositats a la vista o a termini en entitats financeres [...]».

inclou una regla interpretativa mitjançant la qual indica que s'ha d'entendre inclòs en el llegat tant el diner en metàl·lic com el dipositat a la vista o a terminis en entitats financeres. En conseqüència, el llegat del diner planteja diferències amb el llegat d'una quantitat de diner concreta. En primer lloc, segons Nasarre Aznar no és necessari que s'assenyali específicament la quantitat llegada, ja que es presumeix llegat el conjunt total del diner que el causant hagi deixat en el moment de la seva mort, i no una quantitat específica.¹⁴ El llegat de tot el diner s'entén ordenat amb eficàcia real, atès que el diner és una cosa pròpia, específica i determinada del causant, tot i que no sempre ha de ser així, perquè si el diner objecte del llegat es troba dipositat en una entitat financera, el banc obté la propietat del diner dipositat i només està obligat a la restitució del *tantundem*, no pas del diner físic que fou ingressat, característica que el defineix com a llegat de crèdit, i no de cosa genèrica. En aquest sentit, Roca Trias manifesta que és llegat de crèdit el que atribueix al legatari els crèdits que el testador tenia contra un tercer, contra el mateix hereu o bé, si escau, contra la concreta entitat de crèdit on estiguessin dipositats els diners.¹⁵

Per tant, en aquest primer apartat es recullen dos tipus de llegats diferents i amb unes conseqüències jurídiques diferents: 1) el llegat de tot el diner que el causant tingui en morir, que es configura com un llegat de cosa pròpia i determinada del causant; 2) el llegat del diner dipositat en una determinada entitat de crèdit, que és un llegat de crèdit, i respecte al qual l'entitat financera està obligada a lliurar al legatari la quantitat que estigui dipositada.

A diferència del llegat de diner, no es tracta d'un llegat de cosa genèrica, ja que el seu compliment està supeditat a l'existència de diner en la massa hereditària. És important remarcar que si el causant no disposa de diner a la seva mort, la quantitat d'aquest llegat serà zero (de fet, queda extingit o bé per pèrdua del seu objecte o bé perquè la prestació resulta impossible de complir en atenció a l'article 427-38.1 CCCat).¹⁶

L'article 427-27.2 CCCat¹⁷ recull la segona modalitat de llegat que regula l'article, concretament el llegat que el causant ordena en referència al diner que tingui dipositat en una determinada entitat de crèdit. En aquest sentit, el precepte també indica que s'entenen incloses ambdues modalitat de dipòsit, tant a la vista com a termini. És importat no confondre aquest tipus de llegat d'eficàcia real amb el llegat de diner

14. S. NASARRE AZNAR, «Art. 427-27 CCCat», p. 1555: «El causant no cal que quantifiqui numèricament el "llegat dels diners", ja que en aquest cas remarca la llei, es presumeix (*iuris tantum*) que són tots els que quedin a morir en qualsevol de les formes expressades».

15. E. ROCA I TRIAS, «Llegat de crèdit», a E. ROCA I TRIAS i L. PUIG I FERRIOL (coord.), *Institucions del dret civil de Catalunya*, vol. III, València, Tirant lo Blanch, 2009, p. 412.

16. S. NASARRE AZNAR, «Art. 427-27 CCCat», p. 1555.

17. Article 427-27 del CCCat: «[...] Si el llegat se circumscriu als diners que el causant tingui en una determinada entitat, s'entén igualment que inclou ambdues modalitats de dipòsit».

dipositat en un lloc diferent d'una entitat financera, perquè el legislador, en l'article 427-27 CCCat, estableix de manera expressa que s'aplica al llegat que recau sobre el diner dipositat en una entitat financera i no en altres llocs, per exemple, en una caixa de seguretat situada en un domicili particular.

El llenguatge utilitzat pel legislador sembla reservar la previsió de l'article 427-27 CCCat al diner lliurat a una entitat financera concreta (dipositat o en una caixa de seguretat); per tant, ha d'entendre's que els llegats de diner dipositats en llocs diferents a l'entitat identificada pel causant, tot i que puguin tenir naturalesa real, hauran d'ordenar-se a través del que es preveu en l'article 427-10.2 CCCat i mitjançant la regulació de l'article 427-27 CCCat. En conseqüència, en els casos en què el precepte no resulti aplicable, s'ha d'acudir a les normes generals d'interpretació de les disposicions testamentàries.¹⁸ Que el legislador inclogui aquesta previsió en la regulació de les successions sembla denotar la importància que té la regulació específica d'aquesta institució, atès que els comptes en entitats de crèdit són molt freqüents i requereixen mecanismes concrets que regulin la seva transmissió *mortis causa*.

La diferenciació entre la configuració com un llegat de diner, amb naturalesa obligacional, o un llegat de tot el diner, amb eficàcia real (excepte si el diner es troba en un compte bancari, o a termini, ja que el diner, en aquestes situacions, és propietat de l'entitat financera i només es llega el dret de crèdit a reclamar la restitució), pot tenir repercussions econòmiques importants. Pel que fa als interessos, la qualificació com a llegat d'eficàcia real implica que els interessos del llegat es deuen des del moment de la mort del causant, tal com estableix l'article 427-20.1 CCCat. També s'assumeix el risc des del moment de la mort, llevat que sigui conseqüència de la conducta culpable de la persona gravada, tal com preveu l'article 427-19.2 CCCat. Segons Vaquer Aloy, en el llegat de diner i altres actius dipositats en entitats de crèdit, per la seva naturalesa obligacional, no es deuen interessos per les quantitats llegades fins que s'hagi produït la reclamació de l'entrega del llegat degut.¹⁹ En la mateixa direcció, Puig Ferriol i Roca Trias destaquen que la qüestió més debatuda en la jurisprudència respecte d'aquest tipus de llegats, des de l'etapa de la Compilació (encara que no trobessin regulació específica), és la relativa als interessos. Segons ells, s'ha d'entendre que es deuen els interessos des que es reclama el llegat, no des del moment de l'obertura de la succe-

18. SAP, Secció 17, de Barcelona 498/2015, del 16 de desembre; Roj: SAP B 13334/2015. En la Sentència, l'Audiència Provincial recorre a la regulació general de l'article 427-6 CCCat i raona que l'article 427-27.1 CCCat s'ha d'interpretar d'acord amb la voluntat de la testadora (art. 421-6 CCCat), la qual, en el seu testament, va establir dos llegats: un a favor de P., a qui va llegar els diners de les seves llibretes i comptes bancaris en què figurés com a cotitular amb la causant, i un altre a favor d'H. i I. pel que fa a la resta de diners. Es desestima l'al·legat de la recurrent quan pretén aplicar el precepte esmentat només al seu llegat, tot oblidant que la causant en va ordenar primer un altre a favor de P.

19. A. VAQUER ALOY, *Comentario al Código civil de Cataluña*, p. 247.

sió, ja que, en aquest cas, el legatari només adquireix un crèdit al lliurament d'una determinada quantitat de diners.²⁰

La relació entre ambdues modalitats pot ser complexa. De fet, imaginem el «llegat del diner dipositat a la caixa de seguretat del seu domicili». Si s'ordenés d'aquesta manera en l'instrument successori, s'entendria que s'ordena un llegat amb eficàcia real, ja que constituïria un llegat de diner. En canvi, si s'ordenés el «llegat de tot el diner» i dintre d'aquest diner existís el dipositat en una caixa de seguretat en el domicili, s'entendria ordenat un llegat de diner, que inclouria tot el diner que disposés el causant, també el dipositat a la caixa de seguretat, de manera que aquest no es configuraria com un llegat autònom en si mateix, sinó dintre del llegat general de tot el diner del causant. Entenem que, en aquesta situació, en una mateixa clàusula testamentària el causant podria estar ordenant més d'un llegat. Per tant, la casuística pot ser molt diversa i el règim jurídic aplicable pot variar en funció del tipus de llegat ordenat.

4. EL LLEGAT DE TOT EL DINER QUE EL CAUSANT DEIXI EN MORIR

És la primera modalitat de *llegat del diner* que recull l'article 427-27 CCCat, concretament en el seu incís primer. En aquest cas, el llegat té per objecte tot el diner (estigui on estigui) que el causant deixi en morir. El legislador presumeix inclòs dins de l'expressió «dineros» tant l'efectiu que disposi el causant com el diner que es trobi dipositat a la vista o a termini en entitats de crèdit, i exclou del seu objecte altres productes bancaris com, per exemple, els instruments de previsió i estalvi, que troben una regulació autònoma en l'article 421-23 CCCat. El llegat de tot el diner que el causant deixi en morir es configura com un llegat de cosa pròpia del causant; per tant, es caracteritza per ser un llegat amb eficàcia real. Aquesta característica el diferencia del llegat de cosa genèrica, perquè si no hi ha diners en la massa hereditària, no es podrà complir el llegat, que queda sense objecte. En aquest mateix sentit, Puig Blanes destaca que si el que es llega és diner i es deixa tot el que el causant tingui en morir (sense més indicacions), ho inclou tot, tant l'efectiu com els dipòsits a la vista o a termini en entitats de crèdit. En canvi, matisa que és diferent d'aquest llegat contingut en l'article 427-27.1 CCCat, en què el legislador simplement determina l'extensió del llegat, aquell en què el causant llega una quantitat concreta de diners, i és vàlid encara que en l'herència no hi hagi un import suficient per a cobrir el llegat ordenat (eficàcia obligacional).²¹

20. L. PUIG FERRIOL i E. ROCA TRIAS, *Fundamentos del derecho civil de Cataluña*, tomo III, *Derecho sucesorio catalán*, Barcelona, Bosch, 1981, p. 25.

21. F. PUIG BLANES, «Art. 427-27 CCCat», a F. PUIG BLANES i F. SOSPEDRA NAVAS (coord.), *Co-*

Dins del concepte de *diner* s'han d'entendre incloses les divises; per tant, s'han d'entendre incloses en el llegat del diner ordenat d'acord amb l'article 427-27.1 CCCat. Tanmateix, Garrido Melero indica que els mecanismes de representació del diner en els temps actuals plantegen problemes difícils a l'hora d'interpretar les clàusules testamentàries, si aquestes no estan ben redactades, o, inclús, quan ho estan.²² Gómez Taboada també entén que el problema que tradicionalment ha plantejat aquest llegat és què s'ha d'entendre per *diner* i quina extensió abraça aquest concepte.²³ Segons l'autor, aquesta es la raó principal per la qual el legislador ha introduït en aquest article 427-27 CCCat un conjunt de regles interpretatives. Albaladejo defensa que per *llegat de diner* s'ha d'entendre aquell pel qual es llega una suma d'unitats monetàries, independentment de la naturalesa de la divisa.²⁴

Una altra qüestió que se suscita és la possible inclusió en el llegat del diner d'aquells bitllets o monedes que hagin quedat fora del curs legal. En el cas d'Espanya, el cas més comú són les pessetes, que des del 2020 ja no es poden bescanviar per euros al Banc d'Espanya i que, amb excepcions, tenen un valor numismàtic pràcticament nul. Entenem en aquest cas que el llegat de diner que recull l'article 427-27 CCCat ha de ser interpretat de manera estricta i des del punt de vista del valor econòmic i transaccional que té el diner legal. En conseqüència, entenem que les monedes o bitllets que es trobin fora d'aquest curs no han de ser incloses en el llegat de diner ordenat perquè no tenen un valor econòmic quantificable a través del seu intercanvi. En la mateixa direcció, Albaladejo estableix que l'objecte ha de tractar-se sens dubte de diner, i no de monedes, per exemple, amb un simple valor numismàtic sense curs en l'actualitat.²⁵

5. EL LLEGAT EN QUÈ DE MANERA ESPECÍFICA ES LLEGA EL DINER DIPOSITAT EN UNA DETERMINADA ENTITAT FINANCERA

És la segona modalitat de llegat de diner que recull l'article 427-27.1 CCCat. Té per objecte el diner que el causant tingui en una determinada entitat financera i s'entén que inclou igualment ambdues modalitats de dipòsit, tant a la vista com a termini. S'exclouen del llegat altres productes bancaris com, per exemple, els instruments de previsió i estalvi, però, segons Nasarre Aznar, no s'han d'excloure altres que per la seva naturalesa es puguin assimilar a les modalitats incloses pel legislador, com ara els dipòsits a la vista de divises. Es tracta, doncs, d'incloure en el llegat tot tipus

mentarios al código civil de Catalunya, tomo II, Cizur Menor (Navarra), Thomson Reuters, 2011, p. 299.

22. M. GARRIDO MELERO, *Un estudio de los problemas sucesorios*, p. 419.

23. J. GÓMEZ TABOADA, *Derecho de sucesiones de Cataluña: Teoría y Práctica*, Valladolid, Thomson Reuters, 2012, p. 248.

24. M. ALBALADEJO GARCÍA, «Art. 268 CDCC», p. 444.

25. M. ALBALADEJO GARCÍA, «Art. 268 CDCC», p. 444.

d'instruments bancaris que impliquin la captació i custòdia de dipòsits dels ciutadans i que no estiguin vinculats a assegurances.²⁶ Aquest llegat es troba inclòs pel legislador dins l'àmbit del llegat del diner, i no dins d'altres modalitats de llegat, com podrien ser el llegat del diner dipositat en una caixa de seguretat o el llegat d'una col·lecció de monedes que tingués el causant.

El caràcter real del llegat es desprèn del fet que el legatari no obté el diner llegat com a gènere, sinó *per relationem*, és a dir, el que es troba dipositat en una determinada entitat concreta o, a vegades, en un compte concret, determinat específicament en l'instrument successori pel causant.²⁷ Més en concret, el que s'atribueix és el dret de crèdit contra el banc que tenia el causant. És important remarcar que la titularitat d'un compte no implica necessàriament la propietat del saldo de valors que s'hi inclogui, ja que l'entitat financera adquireix la propietat dels valors existents en els seus comptes i està obligada a la restitució del *tantundem* del diner dipositat.

Aquesta segona modalitat de dipòsit que es recull és el que Grimalt Servera denomina *llegat de crèdit*, entenent que no es configura de manera estricta com un llegat de naturalesa pecuniària, atès que el legatari rep del causant un dret de crèdit enfront d'un tercer, i no una quantitat de diner com a tal (tot i que, després de satisfer el crèdit, el legatari obté una quantitat certa de diner).²⁸

Gómez Taboada critica negativament aquesta regla establerta en l'últim incís de l'article 427-27.1 CCCat ja que, segons ell, sol ser una idea freqüent dels testadors considerar com a diners les accions d'una societat cotitzada, atès que la seva conversió en diner *stricto sensu* és fàcil i pràcticament immediata.²⁹ Tanmateix, defensa que, per tal d'evitar aquestes possibles contradiccions entre la regulació i la voluntat del causant, la millor solució és que en l'instrument successori s'indiqui nítidament si es pretén incloure dins el llegat de diner les accions la titularitat de les quals pertanyi al causant.

6. EL LLEGAT D'ACTIUS FINANCERS

L'article 427-27.2 CCCat recull el règim jurídic del llegat d'actius financers, que representa una novetat necessària respecte a la regulació anterior recollida en el Codi de successions.

En aquest apartat s'estableix que el llegat que s'hi recull no només inclou els diners dipositats, sinó també els actius dipositats en una determinada entitat, també

26. S. NASARRE AZNAR, «Art. 427-27 CCCat», p. 1556.

27. A. SERRANO DE NICOLÁS, «Art. 427-27 CCCat», a E. ROCA TRÍAS (coordinadora general) i L. JOU MIRABENT (coord.), *Código civil de Cataluña. Comentarios. Libro IV. Sucesiones*, Madrid, Sepin, 2012, p. 666.

28. P. GRIMALT SERVERA, *Los legados pecuniarios*, València, Tirant lo Blanch, 2000, p. 51.

29. J. GÓMEZ TABOADA, *Derecho de sucesiones de Cataluña*, p. 249.

tots els actius immediatament liquidables que pertanyin al causant en obrir-se la successió, excepte les accions que cotitzin en mercats secundaris oficials de valors. La incorporació d'aquest tipus d'actius dins del llegat denota la importància que té aquesta institució per al legislador, ja que reconeix la necessitat de regular de manera expressa aquest tipus d'operacions, cada cop més comunes dins del trànsit jurídic.

La incorporació d'aquest tipus de llegat implica codificar el que havien dit un conjunt de sentències que ja interpretaven d'una manera àmplia el concepte de *diner*, incloent-hi, per exemple, les participacions en fons d'inversió (Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya 42/2003, del 24 de novembre)³⁰ o bé diferents actius financers (Sentència de l'Audiència Provincial [SAP] de Lleida 104/2019, de l'1 de març).³¹ Cada cop és més freqüent que dins del patrimoni de les persones existeixin, a part de diners en metàl·lic o en comptes corrents, productes bancaris de diferent naturalesa, entre els quals destaquen els actius de naturalesa financera. En conseqüència, el legislador ha optat per regular aquesta nova realitat amb la finalitat d'incloure i resoldre aquesta problemàtica. Això no obstant, la solució que presenta no és un paradigma de claredat.

La principal característica que han de complir els actius per a estar inclosos dins l'article 427-27 CCCat és que siguin immediatament liquidables i titularitat del causant en el moment d'obrir-se la successió. En conseqüència, a l'hora de determinar si uns determinats actius s'entenen inclosos o exclosos del llegat, haurem de comprovar la seva immediata liquiditat, és a dir, la facilitat de ser convertits en metàl·lic. Tal com adverteix Vaquer Aloy,³² doncs, s'equiparen amb els diners per la possibilitat de convertir-se en diners de manera ràpida i immediata, sense haver d'acudir a mercats secundaris de valors. En aquest sentit, la liquidabilitat o il·liquidabilitat d'un determinat actiu no està associada a la pèrdua o el guany que s'obtingui de la seva liquidació, ja que un actiu pot ser líquid encara que no es recuperi la totalitat de la inversió realitzada o encara que s'assumeixin penalitzacions per a obtenir liquiditat amb immediatesa. En conseqüència, la il·liquidabilitat d'un determinat actiu financer als efectes de l'article 427-27 CCCat, pel seu caràcter binari (o és liquidable immediatament o no ho és), implica que, per tal de liquidar-lo, s'ha d'acudir al mercat secundari de valors, o bé que no es pot obtenir amb prestesa la inversió.

El problema és determinar què es considera per *actiu immediatament liquidable* i si s'ha d'entendre el terme en un sentit estricte. Vaquer Aloy defensa que no s'ha de fer una interpretació estricta, ja que es considera immediatament liquidable tot producte que admeti una ordre de venda segons la voluntat del titular, encara que aquesta no es pugui traduir de manera immediata. En canvi, altres autors com Nasarre Aznar

30. Roj: STSJ CAT 11854/2003, FJ 6.

31. Roj: SAP L 128/2019, FJ 3.

32. A. VAQUER ALOY, *Comentario al Código civil de Cataluña*, p. 247.

opinen que susciten dubtes els productes que, atesa la seva naturalesa, s'haurien de negociar als mercats però que, en el moment de la mort del causant, són adquirits per l'entitat de crèdit depositària per petició del beneficiari; per exemple, un conjunt d'accions per a vendre al mercat secundari, les quals no es volen mantenir, sinó simplement liquidar.³³

Des del nostre punt de vista, l'objectiu del legislador en establir aquesta regulació és recollir dins del concepte tots els actius financers que, en el moment d'obrir-se la successió del titular o en un moment breu de temps que no requereixi un procés de negociació que s'allargui en el temps, puguin ser venuts o liquidats. Aquesta condició implica que cal tenir en compte la naturalesa de l'actiu per a determinar si, en les circumstàncies concretes de la successió, podrà o no ser fàcilment convertible en líquid. Això no obstant, cal considerar que la liquiditat no només depèn de la naturalesa de l'actiu llegat, sinó que hi ha situacions en què pot dependre de la voluntat de l'entitat bancària depositària d'adquirir l'actiu, ja sigui per la seva condició d'intermediària o d'emissora de l'actiu de què es tracti.

Tot i això, el legislador exclou de manera expressa «les accions que cotitzin en mercats secundaris de valors». Les possibles interpretacions d'aquesta afirmació podrien ser diverses. Només exclou les accions? Segons Vaquer Aloy,³⁴ no té gaire sentit una interpretació estricta del precepte, és a dir, que les accions siguin l'únic actiu financer que quedi exclòs de l'aplicació del precepte. En aquest sentit, han de quedar exclosos tots els actius que, per a ser liquidats, hagin de ser negociats en mercats secundaris de valors, també els que no es trobin específicament dipositats en una entitat de crèdit, sinó que aquesta hi pugui funcionar com a intermediària, emissora o fent altres funcions transaccionals similars. Per tant, el concepte ha de ser interpretat àmpliament, ja que no s'ha de perdre de vista la finalitat que persegueix el precepte, raó per la qual cal incloure en l'àmbit d'aplicació de l'article 427-27.2 CCCat un conjunt de productes bancaris que seran comentats més endavant en aquest treball.

És important portar a col·lació la SAP de Girona 84/2019, del 4 de novembre,³⁵ que proposa una interpretació sobre com s'ha d'entendre aquest precepte, la qual serà el criteri que se seguirà per a determinar la liquiditat dels actius que seran objecte de la nostra anàlisi en les pàgines següents. De la Sentència es poden extreure els criteris interpretatius següents:

1. Segons l'Audiència Provincial de Girona, el legislador, en qualificar els actius continguts en l'article com a immediatament liquidables i en excloure de manera expressa les accions que cotitzin en mercats secundaris de valors, suscita el dubte de si

33. S. NASARRE AZNAR, «Art. 427-27 CCCat», p. 1556.

34. A. VAQUER ALOY, *Comentario al Código civil de Cataluña*, p. 247.

35. Roj: SAP GI 1638/2019, FJ 4.

hi ha una tercera categoria d'actius diferent d'aquests dos tipus o, per contra, el desig del legislador és incloure en els actius immediatament liquidables tots els dipositats a l'entitat corresponent, llevat de les accions que cotitzin en mercats secundaris.

2. També cal determinar si la voluntat del legislador en optar per la terminologia que empra és eminentment tècnica des del punt de vista financer, cosa que implicaria en certs casos la necessitat d'acudir a experts per a dirimir si un actiu és immediatament liquidable o no, o, per contra, la seva intenció és establir simplement tres categories: els diners, els actius financers líquids i les accions en mercats secundaris. Remarca que és evident que hi ha actius d'una altra naturalesa (participacions en societats, assegurances...), però no encaixen en la definició d'actius dipositats en una entitat de crèdit.

3. No obstant això, la Sentència sembla reconèixer l'existència d'una quarta categoria, és a dir, els actius que no són ni diners, ni accions en mercats secundaris, ni actius líquids, sinó que es correspondria amb els actius que, per qualsevol raó, no són immediatament liquidables per la seva pròpia naturalesa.

4. Per tant, cal entendre que són actius financers liquidables els que poden ser convertits en diners de manera més o menys ràpida, dels quals resten excloses expressament les accions que cotitzen en mercats secundaris de borsa.

5. L'Audiència de Girona entén que la intenció del legislador no va ser establir un concepte eminentment tècnic del que s'ha d'entendre per *actius financers liquidables immediatament*, sinó un criteri ampli que comprèn tots els actius que es puguin convertir en diners, excloent-ne les accions i els actius que no siguin liquidables.

De tot això es desprèn que l'anàlisi s'haurà de dur a terme cas per cas, per a poder classificar de manera correcta els actius i incloure'ls, o no, en el llegat ordenat, sempre que el causant no hagi manifestat la seva voluntat contrària. Per tant, a partir d'aquesta idea descrita aquí, s'analitzaran diferents tipus d'actius per a veure el seu encaix en el precepte. Tant de la pròpia interpretació que fa la SAP de Girona 84/2019 com de la lectura del precepte es desprèn que el legislador inclou en l'article 427-27 CCCat una doble opció, per a veure si els diferents actius s'integren dins del llegat d'actius financers que s'hagi ordenat. El caràcter binari del precepte indica que els actius s'han de classificar com a actius immediatament liquidables, que s'han d'entendre inclosos en el llegat, o bé com a no immediatament liquidables; a banda hi ha els actius que cotitzen en mercats secundaris de valors, que encara que compleixin la condició d'actius immediatament liquidables es troben, per indicació expressa del precepte legal, exclosos del llegat.

En aquest sentit, és important portar a col·lació la SAP de Barcelona 233/2024, del 14 de març,³⁶ com la primera sentència que tracta matèries que haurien d'estar

36. Roj: SAP B 2894/2024.

incloses dins de l'article 427-27 CCCat, com ara els diners dipositats en una determinada entitat financera, les accions i altres actius financers. El supòsit controvertit neix arran d'un testament en el qual el cabal relicte està compost per comptes bancaris (on no existeix controvèrsia) i per altres tipus de productes bancaris, com ara accions cotitzades, deute subordinat o diferents fons d'inversió. La problemàtica rau a determinar si aquests altres contractes bancaris s'han d'entendre o no inclosos dins el llegat ordenat seguint la voluntat de la causant. L'Audiència Provincial de Barcelona, en la seva sentència, ni tan sols entra a considerar l'article 427-27 CCCat, ni el seu contingut: simplement opta per no aplicar-lo. Segons l'Audiència, l'expressió de la voluntat de la testadora, que no va utilitzar explícitament la paraula *diners*, denota que la seva voluntat era incloure també en el llegat aquests altres productes bancaris, diferents dels comptes corrents. Com observem, es defuig de l'aplicació de la normativa legal, ja que, en cas d'haver-la aplicat, les accions s'haurien d'entendre excloses del llegat ordenat.

6.1. DELS ACTIUS FINANCERS

Podem definir els *actius financers* com un subconjunt dels actius econòmics, entesos com a productes amb contingut econòmic sobre els quals les unitats institucionals exerceixen drets de propietat, individualment o col·lectivament, i dels quals els seus propietaris poden obtenir beneficis econòmics per la seva possessió o ús durant un període.³⁷ Per tant, depenent del tipus d'actiu financer en què s'inverteixi, es poden trobar actius més o menys líquids, qüestió fonamental en el nostre estudi.

6.2. DE LES ACCIONS I LES PARTICIPACIONS SOCIALS

El legislador exclou de manera expressa del llegat regulat en l'article 427-27 CCCat les accions que cotitzin en mercats secundaris. Aquesta previsió legal que conté el segon apartat del precepte indica que, encara que aquestes accions tinguin naturalesa d'actiu financer immediatament liquidable, no s'entenen incloses en el llegat ordenat, per exprés imperatiu legal. Puig Blanes manifesta que sí que s'hauran d'entendre incloses en el llegat ordenat les accions que s'integrin en fons d'inversió o de pensions.³⁸ De la previsió feta en el precepte es desprèn que sí que s'han d'entendre

37. INTERNATIONAL MONETARY FOUND, «Clasificación de activos financieros», a *Manual de estadísticas monetarias y financieras 2001*, Washington, International Monetary Fund, 2000, disponible en línia a <www.imf.org/external/pubs/ft/mfs/manual/esl/pdf/mfsmch4s.pdf> (consulta: 24 octubre 2024).

38. F. PUIG BLANES, «Art. 427-27 CCCat», p. 299.

incloses en el llegat les accions que no cotitzin al mercat secundari de valors i que, en atenció a les seves característiques financeres, puguin convertir-se en líquid fàcilment.

Salvada la barrera de la cotització, apareix la barrera de la liquidabilitat, i cal distingir entre les accions que es poden convertir en líquid a través de la seva alienació, per exemple, les accions d'entitats no cotitzades però amb un repartiment de dividends òptim, que poden ser atractives per a inversors i de relativa fàcil conversió, o bé, contràriament, les accions en situació de suspensió de cotització o bé en situació d'exclusió definitiva de cotització, com ara les accions de societats inactives o bé d'empreses que, tot i mantenir-se operatives, no cotitzen, no reparteixen dividends i no tenen intenció de fer-ho, que implicarien un major esforç de col·locació i, per tant, una propensió inferior a convertir-se en actiu immediatament liquidable i entendre's incloses en el llegat. Una altra qüestió és l'ús del terme *acció*. Si el concepte s'interpreta de manera estricta, queden dins del llegat les participacions socials, perquè no són accions. A més, no cotitzen en mercats secundaris oficials de valors, argument de pes per a entendre que no entren en l'exclusió que incorpora el legislador i, per tant, s'han d'entendre incloses en el llegat ordenat.

Com observem, la casuística pot ser molt diversa, ja que en el patrimoni relictu poden existir accions de diferent naturalesa i és molt important saber distingir-ne la naturalesa economicojurídica, la facilitat de col·locació i el mercat real, per tal d'entendre-les incloses, o no, en el llegat ordenat. Les accions són un actiu financer abundant en les carteres d'inversió actuals i, per tant, és molt probable que en la successió hi pugui haver actius d'aquesta naturalesa. La barrera de la cotització sembla fàcil de salvar, ja que en principi seria suficient acudir al mercat secundari de valors per a comprovar si les accions d'una entitat concreta cotitzen o no, excepte en supòsits d'empreses filials, matrius empresarials o frau a través d'entramats d'empreses, on la localització de la cotització pot suscitar complicacions. L'obstacle més difícil per a classificar, dins del precepte o no, els diferents actius financers és la seva liquidabilitat, ja que moltes vegades depèn de les condicions de negociació, de la seva naturalesa jurídica o del venciment i les condicions de cancel·lació anticipades.

Un cop analitzades les accions, l'única exclusió que introdueix el legislador en l'article 427-27 CCCat, cal ocupar-se d'altres tipus d'actius financers, que presenten característiques definitòries pròpies.

6.3. DEL L'OR MONETARI I DELS ACTIUS DE RESERVA INTERNACIONAL DEL FONS MONETARI INTERNACIONAL

L'or monetari i els actius de reserva internacional del Fons Monetari Internacional (drets especials de gir, DEG) són actius de naturalesa financera per als quals no hi ha passius financers assimilats. L'or monetari, o reserva d'or garantida, és el que es troba en possessió del Banc Central, del Govern o bé d'entitats de gestió subjectes

al control dels ens anteriors, i s'integra dins les reserves oficials. En canvi, els DEG són actius de reserva internacionals creats pel Fons Monetari Internacional, que serveixen com a complement de les reserves oficials existents. Pel que fa a la naturalesa jurídica d'aquests actius financers, es caracteritzen per tenir poc risc, ja que són actius garantits tant per entitats nacionals com internacionals, amb una rendibilitat potencial menor que altres tipus d'inversions. L'adquisició d'aquest tipus d'actius hauria de ser qualificada d'immediatament liquidable pel tipus d'inversió que implica, segura i amb rendibilitat apropiada, que pot ser susceptible de convertir-se en liquiditat immediata a través de la seva alienació. Entenem, doncs, que les inversions en or monetari i DEG que disposi el causant s'han d'entendre incloses dins del concepte d'*actius financers immediatament liquidables* i, per tant, dins del llegat d'actius financers. També cal remarcar que altres tipus de metalls preciosos, com ara els lingots d'or o altres productes similars, per la seva naturalesa, no s'inclouen en el legat d'actius financers ordenat.

6.4. DELS VALORS FINANCERS DIFERENTS DE LES ACCIONS

Actualment hi ha certs valors financers diferents de les accions, que són instruments negociables que impliquen obligacions que s'han de liquidar mitjançant el lliurament de diners en efectiu, un instrument financer o altres efectes de valor econòmic. Dins d'aquest conjunt de valors, els tipus més comuns són les lletres del Tresor, els bons públics i les obligacions empresarials, i els certificats de dipòsit emesos per societats de dipòsit, encara que també s'hi podrien trobar altres tipus com els certificats de dipòsit negociables, els pagarés de subscripció renovable, els préstecs amb garantia hipotecària i els comptes per cobrar de targetes de crèdit. En aquest tipus d'actius, les condicions de negociació dels valors o les característiques de l'emissió prenen una importància especial sobretot a l'hora de determinar la facilitat que tenen de convertir-se en líquid.

6.4.1. *De les lletres del Tresor Públic*

Les lletres del Tresor es poden definir com els valors financers de renda fixa a curt termini representats exclusivament mitjançant anotacions en un compte. Aquest tipus de valors es caracteritzen per complir un conjunt de característiques que els diferencien d'altres tipus d'actius financers del mercat, principalment la seguretat i el baix risc, l'alta rendibilitat d'acord amb els tipus d'interès vigents al mercat i la liquiditat.

Els valors del Tresor es caracteritzen per ser, dins dels valors emesos a Espanya i amb una gran diferència, els més líquids, bàsicament per l'alt volum de valors emesos, així com per l'agilitat del mercat de deute. Per tant, les lletres del Tresor normalment

compleixen el requisit que el legislador estableix en el precepte, així que si el causant llega els actius dipositats en una determinada entitat, s'hi han d'entendre incloses les lletres del Tresor que tingués el causant, com a immediatament liquidables a l'hora d'obrir-se la successió.

6.4.2. *Dels bons de l'Estat*

Per altra banda, els bons de l'Estat o bons públics, que es caracteritzen per ser títols de propietat amb interès periòdic, en forma de cupó, que paguen interessos al venciment. Actualment, el Tresor de l'Estat emet bons a tres i cinc anys, així com obligacions a deu, quinze, trenta i cinquanta anys.

A diferència de les lletres del Tresor, aquest tipus d'actius financers s'emeten amb venciment a llarg termini i poden suscitar el dubte de la liquidabilitat a curt termini. En aquest sentit, caldrà tenir en compte les condicions de cancel·lació de la inversió que tingui l'emissió dels bons, i la seva anàlisi és fonamental per a determinar si poden ser catalogats com a actius immediatament liquidables o no.

Pel que fa a l'amortització anticipada, el mateix Ministeri d'Economia, Comerç i Empresa exigeix que el sol·licitant posseeixi, en la data de sol·licitud, saldo suficient del valor que s'ha d'amortitzar no subjecte a compromisos de revenda, del qual només podrà disposar mitjançant cessions temporals fins al dia anterior al de la data d'amortització. Per tant, queden exclosos de l'opció d'amortització anticipada voluntària els saldos afectes a compromisos de revenda i els saldos immobilitzats en el dipositari central de valors espanyol. Observem que, per a entendre inclosos aquests actius financers dins del llegat ordenat, s'han de comprovar diferents situacions economicojurídiques particulars. Això implica que s'ha de dur a terme un procés de comprovació més gran que en el cas de les lletres del Tresor.

Si bé és cert que la casuística és variable, la lògica indica que els bons amb venciments a menor termini poden estar subjectes a una liquidabilitat més gran que els que disposen de terminis de venciment més elevats i que normalment disposen de condicions de cancel·lació més feixugues. En conclusió, a l'hora de determinar la inclusió o no d'aquest tipus d'actius financers en el llegat, s'ha de tenir en compte el venciment del bo o de l'obligació i les condicions de cancel·lació establertes en l'emissió.

6.4.3. *De les obligacions empresarials*

Un dels actius cada cop més recurrents dins del món financer, i diferenciat de l'emissió d'accions o participacions socials, és l'emissió d'obligacions empresarials. Des del punt de vista empresarial, es caracteritzen per ser fórmules de finançament alternatives, més flexibles que, per exemple, els préstecs bancaris. Des del punt de

vista de l'inversor, es constitueixen com a autèntics actius financers, ja que l'inversor obté títols de propietat d'una empresa determinada.

Aquest tipus d'obligacions solen suposar certs avantatges per als inversors, com ara una rendibilitat fixa en la inversió o la seguretat del venciment en un termini determinat, normalment a llarg termini. Aquesta situació no implica que no es puguin emetre obligacions empresarials a curt termini, però, atesa la finalitat de finançament estructural, normalment se solen emetre a llarg termini.

Aquesta situació afecta la seva liquiditat, ja que normalment s'ha d'esperar el venciment de l'obligació per a poder assumir el cobrament derivat de l'operació, sens perjudici de les condicions de cancel·lació anticipades que s'estableixin a les emissions. Una altra qüestió interessant és la possible venda entre particulars de l'obligació emesa. Les obligacions empresarials poden ser objecte de compravenda i, per tant, de liquidar-se; això no obstant, aquesta situació depèn dels potencials compradors que pugui tenir l'obligació emesa. Les característiques que poden tenir aquests actius són molt diverses, ja que no són emesos per l'Estat o per una entitat pública dependent, sinó per empreses de diferents sectors, mides i volum, les quals, en una operació de finançament, decideixen emetre aquestes obligacions per la flexibilitat i defineixen elles mateixes les condicions de l'emissió —per exemple, el termini i la rendibilitat dels actius—. La casuística és pràcticament infinita. Aquesta situació implica que en cada cas s'haurà d'analitzar si en la successió hi ha aquest tipus d'obligacions, les condicions, el venciment o la facilitat de transacció que aquestes tinguin, per a determinar si, als efectes de l'article 427-27 CCCat, s'entenen incloses en el llegat ordenat. És molt difícil establir una categorització única per a aquest tipus d'actius perquè, com s'ha dit, depenen de circumstàncies sovint externes a la voluntat del mateix causant.

6.4.4. *Dels certificats de dipòsit*

Un altre tipus d'actius financers són els certificats de dipòsit, que es caracteritzen per ser un compte d'estalvis que conté un capital fix durant un període fix, ja sigui sis mesos, un any o cinc anys, pel qual l'entitat financera que emet el certificat paga un conjunt d'interessos. Aquest tipus d'inversió és considerada com una de les opcions d'estalvi més segures. *A priori*, la seva convertibilitat es veu condicionada normalment per l'assumpció d'una penalització establerta per liquidació anticipada del certificat; aquesta situació provoca que, d'entrada, aquest tipus d'actius financers, per a ser considerats com a actius financers immediatament liquidables als efectes de la previsió de l'article 427-27 CCCat, hagin de passar prèviament per un procés de cancel·lació.

Una evolució d'aquest tipus d'actius seria la dels coneguts com a *certificats de dipòsits negociables*, que es diferencien dels anteriors per ser un producte mixt, que permet la seva negociació a la borsa, cosa que permet un augment de la liquidabilitat

potencial del certificat, ja que es pot negociar al mercat secundari amb la finalitat d'aconseguir efectiu de manera immediata. Aquí el dubte és principalment si aquest tipus d'actius s'han d'equiparar amb les accions que cotitzen en mercats secundaris de borsa i, per tant, s'han d'entendre inclosos dins de l'exclusió que fa el legislador català. Analitzant la naturalesa jurídica i les característiques que plantegen tots dos productes, entenem que han de ser tractats de manera diferent. En primer lloc perquè el certificat de dipòsit negociable està integrat per capital propi de l'inversor, que és qui decideix en pro de la liquidabilitat i pot decidir executar o no les condicions de resolució anticipada o bé la seva negociació al mercat; i en segon lloc perquè la finalitat amb la qual el legislador exclou les accions cotitzables del llegat d'actius ordenats no encaixa amb aquest tipus d'actius financers. En conseqüència, pensem que aquests actius s'haurien d'entendre inclosos en el llegat ordenat.

6.4.5. *Dels pagarés de subscripció renovables*

Els pagarés de subscripció renovables són una altra forma de finançament de les empreses per a obtenir liquiditat. El pagaré es configura com un document comercial, utilitzat normalment per empreses de dimensió reduïda o per autònoms, que conté una obligació de pagament per part d'un client en una data determinada. Aquesta situació pot implicar que en el moment de la successió el causant hagués atorgat pagarés amb tercers que no haguessin estat liquidats per no haver vençut. En aquestes situacions, es poden descomptar els pagarés atorgats amb la finalitat d'obtenir liquiditat immediata. Aquesta situació podria existir i els pagarés es podrien liquidar per a la seva conversió immediata en liquiditat, però aquesta situació depèn de les mateixes condicions del pagaré o de la facilitat existent amb la persona que ha d'abonar la quantitat deguda perquè satisfaci anticipadament el deute recollit en el pagaré. La naturalesa eminentment comercial del pagaré implica que resulti essencial analitzar les condicions en què aquest es va acordar, per tal de determinar-ne la liquidabilitat. Entenem, doncs, que aquest tipus d'actius s'hauran d'entendre inclosos en el llegat d'actius financers ordenat, quan presentin una liquidabilitat immediata, és a dir, quan pel venciment o per les seves condicions resultin fàcilment liquidables.

6.5. DELS PRÉSTECES

Es poden definir com els actius financers que es creen quan un creditor presta fons directament a un deutor mitjançant documents no negociables (s'hi inclou una multitud d'operacions diferents, com els préstecs de garantia hipotecària, els *repos* i els *swaps*, entre moltes altres varietats). En una successió pot passar que hi hagi aquest tipus d'actius financers i que se n'hagi de determinar la liquidabilitat o, si escau, la

quantia. Aquest tipus de productes presenten una versatilitat molt elevada, ja que depenen de variables jurídiques i econòmiques individuals de cada operació, que s'hauran d'analitzar en cada situació per a determinar si en el cas concret es considera que l'actiu és immediatament liquidable, o no, a l'efecte d'entendre'l inclòs en el llegat.

6.6. DELS FONS D'INVERSIÓ

Els fons d'inversió es caracteritzen per ser una inversió col·lectiva que agrupa el patrimoni que han aportat un gran nombre d'inversors amb l'objectiu comú de fer inversions en certs actius financers en funció d'una estratègia preestablerta. Normalment, els fons d'inversió són gestionats i representats per una entitat gestora de naturalesa financera, que duu a terme la gestió dels fons i controla el risc de les operacions amb la finalitat d'obtenir rendibilitats per als partícips a través de la col·locació dels fons en diferents actius financers. La naturalesa d'aquests fons pot ser molt diversa, ja que solen comportar la inversió en actius financers de naturalesa diferent. Hi ha diversos tipus de fons, que s'analitzaran per separat.

6.6.1. *Dels fons monetaris*

Són les inversions que fan els fons d'inversió en el mercat monetari, és a dir, en mercats en què es negocien diners de curs legal, efectiu i altres actius, com ara crèdits, préstecs, pagarés d'empreses o deute públic. Aquest tipus d'inversions estan considerades de baix risc i amb una convertibilitat en líquid molt senzilla, ja que normalment la durada mitjana d'aquestes inversions és inferior als sis mesos. Com a regla general, aquest tipus d'inversions s'han de considerar immediatament liquidables als efectes de l'article 427-27 CCCat.

6.6.2. *Dels fons de renda fixa*

Les inversions en fons de renda fixa es caracteritzen per la seva dependència de l'evolució dels tipus d'interès. Es basen en la inversió en productes com ara bons, obligacions, pagarés o lletres del Tresor. La durada d'aquestes inversions depèn de les característiques dels productes en els quals s'hagi invertit. Aleshores, per a determinar la liquiditat de la inversió feta s'han de tenir en compte les característiques individuals dels productes en què la inversió s'ha fonamentat. Això no obstant, la majoria dels fons solen tenir finestres de liquiditat, sens perjudici de les possibles penalitzacions econòmiques que pugui comportar la seva cancel·lació.

6.6.3. *Dels fons de renda variable*

Aquests tipus de fons inverteixen la majoria del capital d'inversió en accions. Una de les característiques fonamentals d'aquests fons és la seva amplitud i variabilitat en funció del mercat en què s'inverteixin, l'àrea geogràfica, els sectors econòmics o altres característiques que defineixin els valors. Aquestes inversions presenten una gran variabilitat, ja que poden incloure multitud de productes financers, per la qual cosa s'hauran de comprovar en cada cas les finestres de liquiditat; en aquest sentit, si la inversió presenta aquesta liquiditat, s'ha d'entendre inclosa en el llegat ordenat segons l'article 427-27 CCCat.

6.6.4. *Dels fons mixtos*

Es caracteritzen per ser fons amb exposició tant a actius de renda fixa com de renda variable. La seva composició variable s'ha de prendre en consideració als efectes de l'article 427-27 CCCat, ja que la seva anàlisi resulta fonamental per entendre'ls o no inclosos en el llegat ordenat. Atès que aglutinen elements comuns dels dos fons d'inversió analitzats anteriorment, com a norma general els fons mixtos de què disposi el causant s'han d'entendre inclosos en el llegat d'actius financers ordenat, sens perjudici de la comprovació de la naturalesa de les inversions escomeses.

6.6.5. *Dels fons globals*

Es caracteritzen per ser fons que no disposen d'una estratègia d'inversió clara i definida, sinó que es confia a la gestora del fons la decisió d'inversió. Són fons amb un risc elevat. Als efectes de l'article 427-27 CCCat, entenem que aquests fons han de ser incorporats apriorísticament al llegat d'actius financers, ja que presenten finestres de liquiditat que permeten que, normalment amb el pagament d'una contraprestació econòmica, el fons pugui ser cancel·lat i, per tant, convertit en actiu immediatament liquidable als efectes de l'article esmentat.

6.6.6. *Dels fons de retorn absolut*

Són fons que asseguren, al venciment de la inversió escomesa, la recuperació del total de la inversió. La inversió sol recaure en fons garantits de rendiment fix, encara que també hi ha la possibilitat de desviar la inversió a fons de rendiment variable. Les seves característiques els configuren com a fons fàcilment cancel·lables i, per tant,

fàcilment convertibles en líquid, per la qual cosa normalment s'entenen inclosos en el llegat d'actius financers ordenat.

6.6.7. *Dels fons objectius o de gestió passiva*

Són els fons d'inversió que persegueixen un objectiu determinat de rendibilitat no garantit. Són inversions amb un alt risc i difícils de cancel·lar fins que no arribin a l'objectiu de rendibilitat per als quals van ser concebuts. Per tant, difícilment poden ser considerats actius immediatament liquidables.

6.6.8. *Dels altres fons*

Dins aquesta categoria s'inclouen fons d'inversió que no compleixen les característiques habituals que els defineixen. En aquest sentit, podem trobar fons com els fons cotitzats, els fons d'inversió lliure (*hedge funds*), els fons de fons o bé els fons d'inversió immobiliària. Aquests productes tenen una naturalesa jurídica i econòmica peculiar, fet que implica que per a determinar-ne la liquiditat han de ser analitzats d'una manera individual en el moment de la mort del causant.

6.7. DELS FONS DE CAPITAL DE RISC

Els fons de capital de risc es configuren com una institució d'inversió col·lectiva que té com a objectiu principal invertir en empreses per tal de dotar-les de finançament. Una de les diferències principals que els caracteritza respecte d'altres modalitats d'inversió és que tenen participacions en societats per a obtenir una alta rendibilitat a llarg termini. Aquestes inversions en actius es caracteritzen per la seva dificultat de cancel·lació, ja que són inversions a llarg termini difícilment amortitzables. Aquest tipus d'inversions tenen riscos elevats, principalment perquè no existeix una garantia òptima de rendibilitat, ja que depèn de la situació empresarial i del desenvolupament que la inversió proporcioni a l'empresa. Aquestes característiques impliquen que en aquest tipus d'inversions no hi haurà liquiditat per a recuperar la inversió en uns anys. Per tant, als efectes de qualificar-los d'acord amb l'article 427-27 CCCat, aquest tipus d'actius no han de ser considerats com a actius immediatament liquidables i, per tant, si el causant disposa d'inversions en fons de capital de risc i ordena un «llegat dels diners» o «dels actius financers», aquests no s'hi ha d'entendre inclosos.

6.8. DE LES CRIPTOMONEDES

D'acord amb l'article 1.5 de la Llei 10/2010, del 28 d'abril, de prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme, s'entén per *moneda virtual* (o *criptomonedes*) la representació digital de valor no emesa ni garantida per un banc central o una autoritat pública, no necessàriament associada a una moneda legalment establerta i que no posseeix estatut jurídic de moneda o diner, però que és acceptada com a mitjà de canvi i pot ser transferida, emmagatzemada o negociada electrònicament. Això no obstant, la qualificació de les criptomonedes no està del tot homogeneïtzada a escala global i s'observen reticències a considerar-les com a moneda o com a actiu financer en si mateixes. De fet, hi ha diferències significatives entre els actius criptogràfics i els diners electrònics actuals. En primer lloc, la criptomoneda no implica l'obligació de deute per part del propietari o emissor (posició que adopta, per exemple, el Fons Monetari Internacional per a afirmar que els actius criptogràfics no són diners electrònics). En segon lloc, no hi ha un únic centre d'emissió o administrador central de criptomonedes. En tercer lloc, els pagaments dins del sistema d'una criptomoneda en particular poden fer-se de manera completament anònima, atès que en aquestes operacions existeix una manca total de control per part de tercers, incloent-hi les autoritats públiques.³⁹ A aquestes situacions s'uneix el fet que, pel que fa al dret civil, l'estatus legal de les criptomonedes és indeterminat a la major part del món i, si algun país s'atreveix a definir-lo, el concepte canvia gradualment a mesura que apareixen nous actius i noves tecnologies vinculades buscant un lloc òptim en la regulació dels objectes de dret civil. Això no obstant, el Salvador ha estat el primer estat del món a reconèixer les criptomonedes com a moneda de curs legal.

L'augment significatiu del volum d'aquest tipus d'actius ha generat la necessitat d'intentar caracteritzar jurídicament aquests actius. Dels estudis analitzats es desprèn que la majoria dels investigadors coincideixen que les criptomonedes no són diners en el sentit clàssic, ja que no presenten signes de diners, és a dir, no són reconegudes majoritàriament per un estat i no són un mitjà de pagament obligatori. Se susciten altres dubtes sobre la seva classificació com a actiu financer.

Defugint el debat jurídic sobre la naturalesa jurídica d'aquests actius, als efectes de l'article 427-27 CCCat s'ha de determinar si poden encaixar en els tipus d'actius la transmissió *mortis causa* dels quals es regula en el precepte. Actualment hi ha multitud de criptomonedes amb valor econòmic diferent i amb tecnologies emparellades diferents, que es conceptuen fonamentals per a la seva liquidació i, per tant, la seva inclusió en el llegat d'actius financers ordenat. En el marc del mercat de les cripto-

39. O. OMELCHUK, I. ILIPOL i S. ALINA, «Features of inheritance of cryptocurrency assets», *Ius Humani* (Madrid), vol. 10, núm. 1 (2021), p. 103-122.

monedes, la liquiditat normalment es refereix a la facilitat de convertir un criptoactiu en diners fiduciaris o altres monedes.

La liquidabilitat en els mercats criptogràfics ve determinada per la facilitat que hi ha per a poder comprar o vendre ràpidament grans volums de criptomonedes. Per tant, en el mercat poden existir actius criptogràfics que compleixin el criteri de la liquiditat, ja que són fàcilment negociables, o bé altres actius que, per la seva naturalesa i el seu valor econòmic, requereixen una gran negociació i no presenten una liquiditat immediata. Per tant, dins del mateix mercat poden existir actius immediatament liquidables i actius no liquidables, i, de fet, és normal que aquesta situació passi. Generalment, si el causant disposés de criptomonedes àmpliament conegudes i principals en el mercat (Ethereum, Cosmos, Shiba Inu, Cardano, Solana...), *a priori* no haurien d'existir problemes de liquidabilitat, ja que aquestes es caracteritzen per la quantitat de compradors potencials i per l'activitat del mercat, i l'alienació d'aquests actius és relativament senzilla a curt termini. No obstant això, si el causant posseeix criptomonedes poc conegudes, o amb un elevat cost de transacció, hi haurà un problema quan aquestes no puguin ser alienades al preu desitjat, i es veurà, per tant, perjudicada la seva liquiditat.

Això no obstant, els actius criptogràfics presenten individualitats que no tenen els actius estudiats abans. Principalment, com ja s'ha anunciat, el seu valor no s'associa normalment a una moneda determinada i no tenen el suport d'un banc central o una altra entitat governamental, encara que actualment molts països, entre els quals s'inclouen Espanya, França, Alemanya, els Països Baixos i Polònia, entre d'altres, reconeixen la legitimitat d'aquests actius per a ser utilitzats com a mitjà de canvi i transacció, i fins i tot el Salvador els reconeix com a moneda de curs legal. No obstant això, el mercat criptogràfic es caracteritza per la relació estreta entre la liquiditat i la volatilitat contínua dels mercats, que pateixen, de manera més intensa que els mercats tradicionals, els efectes de les pertorbacions econòmiques, ja que depenen dels subjectes que integren el mercat i no presenten garanties per part d'organitzacions o entitats dedicades a aquests fins. Tradicionalment, la volatilitat s'associa al grau en què el preu d'un actiu fluctua amb el temps, i es considera que un actiu és volàtil quan el preu oscil·la diàriament de manera agressiva en un període curt. En aquest sentit, per la seva estreta relació, un augment de la volatilitat pot contribuir a una disminució de la liquiditat, per un augment del que es coneix com a *vendes en pànic* i una ampliació dels diferencials de valor, així que, en general, una major liquiditat en el mercat condueix a una menor volatilitat. La relació entre aquestes dues variables pot generar efectes adversos per al mercat; per exemple, criptomonedes com el Bitcoin, han experimentat al llarg del temps caigudes o augments del 30 % o del 50 % del seu valor en unes poques hores. La volatilitat dels mercats de criptoactius pot venir ocasionada per situacions que també afecten els mercats tradicionals i pot estar provocada per l'existència d'especulació o pel nerviosisme dels inversors en casos de contraccions econòmiques. La relació volatilitat/liquiditat pot ser molt rellevant a l'hora d'entendre incorporat o no

un determinat actiu al llegat ordenat. La variabilitat del preu de les criptomonedes i la seva dependència del mercat poden provocar que un actiu criptogràfic que havia estat històricament molt líquid, en el moment concret de la successió no ho resulti i no es pugui entendre inclòs en el llegat ordenat.

Actualment hi ha diferents factors que han de ser valorats per a saber si una criptomoneda és immediatament liquidable en el moment de la mort del causant. Cal destacar que els factors que poden influenciar la liquidabilitat de les criptomonedes són molt diversos i de categorització difícil. Això no obstant, s'estableixen quatre categories principals que han de ser considerades i estudiades en cada cas concret per a determinar si un actiu criptogràfic és, o no, immediatament liquidable en el moment de la mort del causant: 1) especificacions de l'actiu negociat, és a dir, les característiques que té l'actiu, el mercat, les seves condicions i la seva substituïbilitat per altres instruments; normalment, si la substituïbilitat del mercat és alta, la liquiditat es concentrarà en un únic actiu, que és, normalment, el preferit pels integrants del mercat; 2) el mercat comercial: l'alt volum comercial mostra que els inversors estan disposats a vendre i comprar; per tant, amb una liquiditat més gran, és important que el volum s'analitzi dins de l'horari comercial del mercat; 3) aplicabilitat: com més aplicable és una moneda, és a dir, com més estats o organitzacions empresarials reconeguin l'ús de la criptomoneda, més n'augmenta la liquiditat; 4) legitimitat: com més persones estiguin involucrades en actius criptogràfics, més líquids es transformen. El compliment d'aquestes característiques pot ser determinant per a considerar que un actiu criptogràfic sigui considerat, als efectes de l'article 427-27 CCCat, immediatament liquidable o no.

Cal destacar que, actualment, la liquidabilitat de les criptomonedes es troba per sota d'un altre tipus d'inversions en actius que ja hem estudiat en aquest treball: les accions cotitzables o les lletres del Tresor. Una de les raons principals que motiven aquesta manca de liquiditat, en comparació amb la d'altres actius, és la fragmentació del mercat i l'alta volatilitat que sovint pateix. Les criptomonedes van ser concebudes com una evolució dels diners convencionals, però, tot i que algunes hagin resultat reeixides, encara no s'estan utilitzant amb la idea amb què inicialment van ser concebudes i avui encara no tenen un pes important ni un mercat estable, cosa que, com bé s'ha reiterat, perjudica la liquiditat.

Sens perjudici del que s'ha establert abans, el Fons Monetari Internacional, en el seu informe *Tratamiento de los cryptoactivos en las estadísticas macroeconómicas*,⁴⁰ ha establert que, perquè un actiu criptogràfic sigui considerat com un actiu financer, el criteri determinant és que aquest actiu tingui com a contrapart un passiu emès a un

40. STATISTIC DEPARTMENT OF THE INTERNATIONAL MONETARY FUND, *Treatment of Crypto Assets in Macroeconomic Statistics*, Washington, International Monetary Fund, 2019, disponible en línia a <www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2019/pdf/Clarification0422.pdf> (consulta: 25 octubre 2024).

emissor. Per tant, per a determinar si un determinat criptoactiu té la naturalesa d'actiu financer s'haurà de tenir en compte si la seva emissió comporta la constitució d'un passiu com a contrapartida. De fet, en el mateix informe es destaca:

La moneda basada a Internet, com els bitcoins, no és diner electrònic perquè no compleix amb la definició de moneda, ja que no és emesa ni autoritzada per un banc central o govern, i a més no és àmpliament acceptada com a mitjà de canvi. Els bitcoins es classifiquen com a actius no financers.

Tot i això, matisa que «quan les monedes digitals siguin àmpliament acceptades com a mitjà d'intercanvi, es considerarà la seva inclusió en una mesura més àmplia de liquiditat». Des del nostre punt de vista, l'informe, que es fa a l'efecte de determinar el tractament estadístic de les criptomonedes, adopta una posició tradicional quant a la concepció de la moneda, ja que, si bé és cert que les criptomonedes encara no tenen un pes rellevant en la vida quotidiana, el que no es pot negar és que són un actiu que disposa d'un contingut econòmic, que pot ser negociat i que pot generar una liquiditat com a conseqüència de la compra. Adoptar la concepció de l'FMI a l'hora d'analitzar les criptomonedes als efectes de l'article 427-27 CCCat implicaria una certa indiferència envers la voluntat del causant i una traïció a la finalitat per a la qual el legislador va regular el precepte. Si són actius amb contingut econòmic, han de tenir un encaix legal i, encara que no siguin considerats de naturalesa financera per part de les organitzacions internacionals, sí que es reconeix la seva futura liquiditat i consideració financera. En aquest sentit, trobem que l'article 427-27 CCCat és el precepte més adequat que hi ha en el dret de successions català per a regular la transmissió *mortis causa*, per mitjà de llegats, dels actius criptogràfics. Per tant, si una criptomoneda presenta una immediatesa de liquidació, en atenció a l'argumentació anterior, s'ha d'entendre inclosa en el llegat ordenat. En aquest sentit es manifesten també Omelchuk, Iliopol i Alina,⁴¹ els quals, a partir d'un estudi de dret comparat, conclouen que, per a entendre inclòs un actiu criptogràfic en el llegat ordenat, cal tenir en compte les característiques funcionals generals de totes les criptomonedes, la disponibilitat de les claus personals i, també, les particularitats que cada actiu criptogràfic posseeixi. També destaquen que els beneficis per al seu titular que poden derivar-se del caràcter secret o encriptat d'aquests actius, poden resultar barreres per a la seva adquisició *mortis causa* d'acord amb els procediments que actualment regeixen la llei, cosa que pot perjudicar la seva liquiditat en aplicació del llibre IV del CCCat.

En conclusió, el mercat de les criptomonedes i la seva liquiditat han de ser tractats d'una manera diferent dels actius que s'han estudiat abans. Les seves característi-

41. O. OMELCHUK, I. ILIOPOL i S. ALINA, «Features of inheritance of cryptocurrency assets», p. 103-122.

ques diferenciadores impliquen un esforç més gran per a analitzar la seva naturalesa i per a entendre si han de ser o no incloses en el llegat d'actius financers ordenat les criptomonedes que disposi el causant en el moment de la mort. El món criptogràfic es configura complex, en un entorn eminentment tecnològic i en què la nostra legislació civil encara no ha regulat gaire. Per tot això, i atès que l'article 427-27 CCCat és l'únic en què es regula la transmissió via llegats d'actius financers, entenem que els actius criptogràfics que compleixin el pressupost de la liquiditat hauran de ser entesos com a actius financers immediatament liquidables als efectes de l'article 427-27 CCCat i s'hauran d'entendre inclosos dins del llegat d'actius financers ordenat. Tot i amb això, sorgeix a continuació el problema de l'accés a les claus necessàries per a operar amb les criptomonedes. I, per bé que es puguin considerar incloses en el llegat d'actius financers, això no resol el problema de les claus.

6.9. BREU CONCLUSIÓ SOBRE LA LIQUIDITAT DELS ACTIUS FINANCERS

A partir del conjunt d'actius financers analitzats s'observa que és molt complicat establir clarament si els actius són o no immediatament liquidables en el moment de la mort del causant, si no es disposa de les condicions d'emissió o de cancel·lació que molts d'aquests actius disposen. Per tant, s'haurà d'atendre en cada successió concreta a la composició dels actius de què disposava el causant, la seva naturalesa, i caldrà estudiar un per un si han de ser considerats o no immediatament liquidables per tal que siguin compresos dins del llegat atorgat. En aquest apartat s'ha fet una aproximació general als diferents actius financers, les característiques i l'opinió que susciten sobre la liquiditat. Aquesta apreciació queda subjecta a la seva corroboració empírica, ja que, com es repeteix, aquests productes presenten una casuística molt extensa, dependent de multitud de factors i que ha de ser apreciada en cada cas de manera individualitzada, la qual cosa condueix a considerar que el criteri emprat pel legislador potser no és el més adequat, a la vista de la varietat i la complexitat dels actius financers.

7. LES REGLES INTERPRETATIVES DE L'ARTICLE 427-27 DEL CODI CIVIL DE CATALUNYA

La rellevància dels diners i les seves característiques han provocat que el legislador inclogui en la legislació positiva certes regles interpretatives de la voluntat del causant en cas que aquest no hagi establert res en contra en el seu instrument successori. A continuació analitzarem aquestes regles i intentarem motivar-ne la incorporació.

La primera regla interpretativa queda recollida a l'article 427-27.1 CCCat, on s'estableix que «[...] s'entén que inclou tant l'efectiu com els diners dipositats a la vista o a termini en entitats financeres [...]». Aquesta regla interpretativa es fonamenta en la

necessitat que no escapin del llegat quantitats de diners que es trobin o bé en entitats financeres o bé en altres llocs; per a garantir la unitat del llegat dels diners, el legislador presumeix la inclusió de tots els diners amb independència de la localització. Per tant, la remissió a només dues modalitats de dipòsit ha de ser analitzada de manera àmplia, ja que si la voluntat del testador és llegar tots els seus diners, no tindria sentit limitar els diners dipositats en una entitat financera a només aquestes modalitats de dipòsit. La inclusió d'aquestes dues modalitats de dipòsit s'entén perquè són les més utilitzades en la pràctica bancària. La principal diferència que pot tenir rellevància entre elles als efectes del llegat és la disponibilitat dels diners, ja que en els dipòsits a la vista, normalment i sens perjudici de les clàusules contractuals atorgades, el dipositant pot disposar en qualsevol moment dels diners dipositats, sense *a priori* cap penalització per la seva actuació; en canvi, la disponibilitat dels diners és més reduïda en els dipòsits subjectes a termini i pot condicionar i dificultar en certs casos el compliment del llegat ordenat. La naturalesa total del llegat comprès en aquest primer apartat s'entén que inclou tant tots els diners en metàl·lic de què disposava el causant abans de morir, com tots els que estiguin dipositats en una determinada entitat creditícia. En ambdós casos no s'inclou únicament l'efectiu de què disposi el causant, amb independència del lloc on aquest es troba, sinó que també comprèn les modalitats de dipòsit estudiades anteriorment. Per *entitat financera* s'han d'entendre totes les agrupacions l'activitat de les quals és oferir serveis financers a l'àrea de la banca, els valors i les assegurances; per tant, s'han d'entendre compreses en la categoria d'entitats financeres, els bancs, les caixes d'estalvi, les cooperatives i les entitats de crèdit, etcètera.

La segona regla interpretativa és la que recull l'article 427-27.2 CCCat, en el sentit que «[...] s'entén que inclou, a més dels dipòsits de diners, tots els actius financers immediatament liquidables que pertanyin al causant en el moment d'obrir-se la successió, llevat de les accions que cotitzin en mercats secundaris oficials de valors». Aquesta qüestió s'ha analitzat de manera exhaustiva en l'apartat 5 i es justifica per la presència cada cop més abundant d'aquest tipus d'actius en el patrimoni relict i per la necessitat de regular-ne la transmissió *mortis causa*. Seguint l'argumentació establerta anteriorment, la inclusió dels actius immediatament liquidables s'entén per la seva facilitat de convertir-se en líquid i assemblar-se als diners, amb la qual cosa satisfan la finalitat per a la qual va ser concebut el precepte. Així mateix, l'excepció de les accions que cotitzen en mercats secundaris de valors s'ha d'entendre en sentit idèntic, ja que la seva convertibilitat en líquid en el moment de l'obertura de la successió depèn de certa negociació en el mercat, on majoritàriament hi ha incertesa sobre la facilitat de transacció.

La tercera regla interpretativa queda recollida en l'article 427-27.3 CCCat, que estableix que «[...] s'entén que llega els actius adquirits en substitució o els subrogats ulteriorment, llevat que en ordenar el llegat hagi expressat la seva voluntat contrària o es pugui deduir del testament». En primer lloc, el legislador posa de manifest que la voluntat del causant s'imposa per davant de la presumpció. En cas que no hi hagi

aquesta voluntat, el legislador estableix que si el causant ha disposat dels actius ordenats inicialment en un llegat i els ha substituït per un altre tipus d'actius (per exemple, substitueix uns bons per unes accions), s'entenen llegats els actius adquirits en substitució. El legislador introdueix aquí una clàusula a favor de la subsistència del llegat inicialment ordenat, i entén subrogats en el llegat els actius adquirits ulteriorment. La clau de la presumpció rau en la reinversió en altres actius de naturalesa similar, o bé en diners. Si aquesta reinversió no existís, el llegat d'actius financers podria perdre el seu objecte, i fins i tot quedar revocat. Així ho ha entès la SAP de Barcelona (16) 718/2003, del 30 d'octubre.⁴² En canvi, segons Vaquer Aloy,⁴³ si la reinversió es produís en altres tipus d'actius —per exemple, en instruments de previsió i estalvi amb designació de beneficiari—, no existiria una subrogació real, ja que es tractaria d'una transmissió extratestamentària. Aquesta presumpció actua a favor de la seguretat jurídica i de la continuïtat dels llegats. Això no obstant, l'aplicació d'aquesta presumpció queda condicionada per la finalitat del precepte, és a dir, que els actius adquirits ulteriorment siguin immediatament liquidables en el moment de l'obertura de la successió. Aquesta situació haurà de ser analitzada cas per cas, ja que l'aplicació d'aquest precepte genera molt casuística, en funció del tipus d'actius que se subroguin.

BIBLIOGRAFIA

- ALBADALEJO GARCÍA, M. «Art. 268 CDCC». A: ALBADALEJO GARCÍA, M. (dir.). *Comentarios al Código civil y compilaciones forales*. T. XXIX, vol. 3. Madrid: Editorial Revista de Derecho Privado, 1986.
- GARCÍA VILA, J. A. *Los legados en el Código civil de Cataluña*. València: Tirant lo Blanch, 2019.
- GARRIDO MELERO, M. *Un estudio de los problemas sucesorios a través del Código civil y del Código de sucesiones por causa de muerte en Cataluña*. Vol. II, *La planificación sucesoria*. Barcelona: Marcial Pons, 2000.
- GÓMEZ TABOADA, J. *Derecho de sucesiones de Cataluña: Teoría y Práctica*. Valladolid: Thomson Reuters, 2012.
- GRIMALT SERVERA, P. *Los legados pecuniarios*. València: Tirant lo Blanch, 2000.
- INTERNATIONAL MONETARY FUND. «Clasificación de activos financieros». A: *Manual de estadísticas monetarias y financieras 2001*. Washington: International Monetary Fund, 2000, p. 24. Disponible en línia a: <www.imf.org/external/pubs/ft/mfs/manual/esl/pdf/mfsmch4s.pdf> [consulta: 25 octubre 2024].

42. ROJ: SAP B 9681/2003.

43. A. VAQUER ALOY, *Comentario al Código civil de Cataluña*, p. 246.

- NASARRE AZNAR, S. «Art. 427-27 CCCat». A: EGEA FERNÀNDEZ, J.; FERRER RIBA, J. (dir.). *Comentari al llibre IV del Codi civil Català, relatiu a les successions*. Barcelona: Atelier, 2010.
- OMELCHUK, O.; ILIPOL, I.; ALINA, S. «Features of inheritance of cryptocurrency assets». *Ius Humani*, vol. 10, núm. 1 (2021), p. 103-122.
- POZO CARRASCOSA, P. del; VAQUER ALOY, A.; BOSCH CAPDEVILA, E. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de Sucesiones*. Madrid, Barcelona, Buenos Aires i São Paulo: Marcial Pons, 2017.
- PUIG BLANES, F. «Art. 427-27 CCCat». A: PUIG BLANES, F.; SOSPEDRA NAVAS, F. (coord.). *Comentarios al Código civil de Catalunya*. Tom II. Cizur Menor (Navarra): Thomson Reuters, 2011.
- PUIG FERRIOL, L.; ROCA TRIAS, E. *Fundamentos del derecho civil de Cataluña*. Tom III, *Derecho sucesorio catalán*. Barcelona: Bosch, 1981.
- PUIG I FERRIOL, L.; ROCA I TRIAS, E. *Institucions del dret civil de Catalunya*. Vol. III. València: Tirant lo Blanch, 2009.
- SERRANO DE NICOLÁS, A. «Art. 427-27 CCCat». A: ROCA TRIAS, E. (coord. gral.); JOU MIRABENT, L. (coord.). *Código Civil de Cataluña: Comentarios. Libro IV. Sucesiones*. Madrid: Sepín, 2012.
- STATISTIC DEPARTMENT OF THE INTERNATIONAL MONETARY FUND. *Treatment of crypto assets in macroeconomic statistics*. Washington: International Monetary Fund, 2019. Disponible en línia a: <www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2019/pdf/Clarification0422.pdf> [consulta: 25 octubre 2024].
- VAQUER ALOY, A. *Comentario al Código civil de Cataluña: Libro 4: Derecho de sucesiones*. Barcelona: Atelier, 2024.

